

САМУРДИН

ССС

«Магъарамдхуъруън район» МР-дин
общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета
МР «Магъарамкентский район».

ГОЛОС САМУРА

Газет 1951- йисалай ақытзава. № 34 (7962) киш, 31- август, 2019- йис. Къимет 6 манат

ВАЖИБЛУ ГУЪРУЪШ

АЛАТАЙ гъафтеда, Магъарамдхуъруън райондиз Россельхозбанкдин Дагъустанда авай филиалдин директордин заместитель Татьяна Шорина кыле авай десте мугъман хъана. И важиблу гуъруъшда «Магъарамдхуъруън район» МР-дин кыл Фарид Агмедова, индивидуальный предпринимателри, хуърерин администрацийрин кылери ва райондин активди иштиракна.

Гуъруъшдал, хуъруън майишатдин товарар гъасилзавайбуруз къезилвилер авай кредитар гунин ва физический, юридический ксариз счетар ахъагъунин месэляяр веревирдна.

Гуъруъш ачухай Фарид Агмедова, райондин экономика патал хуъруън майишат важиблу хилерикай сад тирди ва райондин аграрийриз къуват гунин чарасузал авайди лагъана.

Гуъгъунлай рахай Татьяна Шоринади, банкдин руководстводиз чпин къвалахда цийи дережадал элячдаи фикирар авайди лагъана. Яни Дагъустанда, къилди къачуртла Магъарамдхуъруън районда, хуъруън майишатдин товарар гъасилзавайбуруз патал,

алатай вахтарив гекъигаила лап къулай шартлар тешкилуних элкьурнавай къвалах тухузва.

- Чун агъалийриз чарасуз консультациядин куъмек гуз, гъакни хуъруън майишатдин товарар гъасилзавайбуруз банкдин къуллугъар ийиз гъазур я. Магъарамдхуъруън райондин аграрийриз къуват гун ва къулайвилер тешкилун патал Россельхозбанкдин Дагъустандин филиалдин офис ачухда,- лагъана Шоринади.

Гъакни Татьяна Шоринадини гъвечи бизнесдин ва микробизнесдин клиентрихъ галаз къвалахзавай отделдин начальникдин заместител Владимир Попандопулоди, къезиларнавай банковский къуллугърин системадикай, атанвай гъар арзадиз чеб мукъуфдивди килигдайкай лагъана ва са жерге суалриз жавабар гана.

Вичин нубатда райондин руководстводи, райондин агъалияр патал ихтин важиблу гуъруъш кыле тухвай Россельхозбанкдин Дагъустандин филиалдин векилриз чухсагъул малумарна.

Сайтдай гъазурайди
А.АЙДЕМИРОВА я.

Члехи шейхдин гъуърметдай

АЛАЙ ЙИСАН 12- сентябрдиз Магъарамдхуъре «Ярагъ Магъамед эфенди-Дагъустандин члехи дамах» лишандик кваз мусурманрин машгъур шейх, алим, арифдар Ярагъ Магъамедан экуъ къаматдиз бахшнавай форум кыле фида.

Мярекат экуънин сятдин 11 даз башламишда.

Форумдин тешкилатчийрин арада РД-дин милли сиясатдин ва динрин крарин рекъай министерство, Магъарамдхуъруън райондин администрация ва Дагъустандин Муфтият ава.

Талабзава вири районэгълийривай мярекатдиз атун ва иштиракун.

МР-дин АДМИНИСТРАЦИЯДА

НУБАТДИН СЕССИЯ

ИСЛЕН юкьуз райадминистрациядин заседанийрин залда МР-дин АТК-дин (антитеррористический комиссия) гегенш заседание кыле фена. Заседаниедин кваллахда райадминистрациядин жавабдар работникри, кьайда хуьзвай органрин ва районда хатасузвал таъминарзавай федеральный кьуллугърин векилри, хурерин администрацийрин килери, диндин ва СМИ-дин векилри иштиракна.

Заседание «Магъарамдхурьун район» МР-дин кыл Фарид Агъмедова ачухна. Вичин рахунра Фарид Загъидиновича кьейд авурвал, чкадин самоуправлениедин органрихъ галаз алакьалу структурайри тухузвай терроризм профилактика ийизвай кваллахар рази жедай гьалда аватлани чавай акьалтлай секинвал ийиз жедач. Чи заседание чирвилерин йикъан вилик тухунихъ вичин кьетенвилер ава. Аялриз кьу-

лай шартлар тешкилун ва школайра абурун хатасузвал хуьн чи кылин везифайрикай сад я.

- «Чи аялрин хатасузвилиз са кьурхулувални хъана кландач» - лагъана Фарид Загъидиновича.

МР-дин образованиедин управлениедин начальник Улубег Абейдуллаева, антитеррористический ва цаяр кьунин хатасузвал хуьнин гьакъиндай школайра тухузвай кваллахдин ва и жигъетдай аялрихъ галаз тухузвай тербиядин кваллахдин гьакъиндай гегенш информация авуна.

Гьакъини заседаниедал рахай

райондин полициядин отделдин начальникдин заместитель Суфьян Селимова, чирвилерин юкьуз хатасузвал таъминарунин гьакъиндай тухузвай серенжемрин ва терроризмдин идеология профилактика авунин мураддалди тухузвай адресный кваллахарин гьакъиндай доклад авуна.

И жигъетдай райондин жегъилрихъ галаз тухузвай кваллахдин гьакъиндай МР-дин жегъилрин крарин ва туризмдин отделдин начальник Фарид Бейбутован информациядихъни яб акална.

Заседаниедин эхирдай АТК-дин председатель Фарид Агъмедова, авунвай кваллахда рази жедай гьалар аватлани талукъ кьуллугъри и кваллахар сигъ алакьада аваз тухвана кланзавайди ва и жигъетдай тухузвай вири кваллахар АТК-дин аппаратдин разивал кьачуна авуна кланзавайди кьейдна.

А.АЙДЕМИРОВА.

КАР АЛАЙ ПРОЕКТАР- УЪМУЪРДИЗ

АРЗАЯР КЪАБУЛЗАВА

«ХУЪРУЪН (Земский) малим» проектдин бинедаллаз РД- дин образованиедин ва илимдин министерстводи «Хуъруън (Земский) малим» проектда иштиракун патал арзаяр къабулиз башламишнава. Проектди хуъруън школайра малимрин патахъай авай къитвал алудунин месэла гъялун лазим я. Алай вахтунда хуърера 249 кас малимар бес жезвач. Проектда гъарса малимдиз миллион манатдин къадарда аваз садра пулдин такъатар чара авун къалурнава. А такъатар кIвалахун патал хкъянавай чкада яшайишдин кIвал къачун (эцигун), ремонтдин кIвалахар къиле тухунин гъакъи гун, гъакIни яшайишдин шартIар яратмишун патал серф ийиз жеда. Алай йисуз и проектда иштирак авун патал 50 кас хкъянава. Про-

ектда иштиракзавай ксарин яшар 50 йисал къван хъана кIанда. Хуъруън школада вад йисалай тIимил тушиз вахтунда кIвалахунин шартI эцигзава.

АЛАЙ йисан сад лагъай паюна Дагъустанда аялар тежесвай 764 хизанди ЭКО- дикай менфят къачунва. Шазан сифтегъан ругуд вацрав гекъигаитIа, ирид процентдин гзаф хъанва. 2019- йисан эхирдалди ЭКО- дикай менфят къачудай хизанрин къадар тахминан 1500 дав агакъда. ОМС-дин куъмекдалди ЭКО авунвай хизанрин къадарни артух хъанва. Эгер 2018- йисан сифте паюна и къайдада республикада 153 аял ханвайтIа, цIи абурун

ЭКО – дин АЛАМАТАР

къадар 9 аялдин артух хъанва. РД-дин здравоохранениедин министр Жамалудин Гъажибрагъимован гафаралди, ЭКО- дин игътияж авай гзаф дагъустанвийривай менфят къачуз жедайвал, милли «Демография» проектдин сергъятра аваз республикадин хизандин сагъламвал хуъдай ва репродукциядин центрдин материально-технический база мягкемардай фикирар ава. Идалай гъейри, алай йисуз центрдин дараматни цIийикIа туькIуър къийида. Репродукциядин технологийрихъ га-лаз алакъалу отделениедин майдан авайдалай чIехи хъийида ва центрдиз герек къвезвай медицинадин цIийи тадаракарни маса къачуда. Къуй аялар тежесвай хизанриз виридаз ЭКО-дикай са чара хъана гъилиз бицIекар атурай. Дидевилин бахтуникай садни магърум яз амуьк тавурай .

**Интернетдай гъазурайди
ЖАННА .**

ЗУН РАХАЗВАЧ И КАСДИКАЙ ТЕРСИНА

(Эвел алатай нумрада).

Са сеферда за шиитдивай хабар кьуна: «Квез хашпересар икьван вучиз даклан я?»

Ада ихьтин жаваб гана: Гьар са динсузди, яни кафирди, вич тек яз ва кеве авай кас яз гьисс авун патал адалай зулумдин цал элкьуьрун герек я лагьай чи пайгьамбар еке камалэгьли тир. И кар чна Аллагьдиз кьуллугь авун ва дин михьи авуниз куьмек гун жедай.

Зун гьавурда акьурвал, шиитди динсузар, кафирар анжах хашпересриз ваь, гьакл диндин маса рекьйай физвай мусурманриз лугьузвай.

За адавай хабар кьун хьувуна: «Хьсан, эгер хашпересринни суннийрин Аллагьдихь, адан пайгьамбардихь, эхиратдин уьмуьрдихь инанмишвал ийиз хьайила абуруз инанмиш туширбур, динсузар вучиз лугьузва?»

Шиитди жаваб гана: «Кьве себедалди. Сад лагьайди, абуру Мегьамедан (САС) пайгьамбарвал таб яз гьисабзава. Кьвед лагьайди, хашпересар Аллагьдин пайгьамбаррив лайихлувилелди эгечзавач, абуру лугьузва хьи, Иса (Исус).

1710 (1122)-йисуз колонийрин рекьйай министерстводи зун Египетда, Иракда, Тегеранда, Хиджазда, Стамбулда авай колонийрал вичин таьсирлувал артухарун ва исламдин дин кьенепатай хадай чарасуз информация кватлун патал тапшуругь гана и уьлквейриз рекье туна. Залай гьейри министрстводи мад клуьд кас гьазурнавай. Абурузни заз хьтин тапшуругь ганвай. Чун

герек тир вири затларалди: пулуналди, чарасуз малуматралди, картайралди, тухумрин ва гьукуматрин кьиле авай ксарин твараралди таьминарнай. Министерстводин секретарди Чун рекье твадайла лагьай гафар зи риклелай алатзавачир. Ада Исус Христосан гафаралди икел лагьанай: «Куь агалкьунар чи ватандин гележег я, и мурад патал вири кьуватар эцига».

Исламдин халифатдин меркездиз – Стамбулдиз – зун паходда аваз атана. За зи вилик сифте нубатда са месэла эцигнавай – туьрк члал лап хьсандиз чирун. Лондонда заз туьрк, араб ва иран члалар чирнавай. Амма и чирвал бес жезвачир. Зун маса миллет тирди чир тахьун патал за члал хьсанарун ва чкадин нугьат чирун лазим тир. Зак акьван кьалабулук квачир, вучиз лагьайтла мусурманар ихтибарлу, инанмиш жедай ва регьимлу инсанар я. Муькуь патахьай туьркерихь шпионар кьадай гьукуматдин махсус органарни авачир. Стамбулдиз акакьайвалди за заз твар хьана – Мегьамед. Ахпа зун мусурманрин мискиндиз фена. Зун ина авай михьивили ва низамлувили мягьтеларна. За заз суал гана: «Чна и инсанрихь галаз вуч дьае ийизва? Чаз вучиз и инсанар терг ийиз, тарашиз ва пайпаяр ийиз кланзава? Яраб Исус Христоса чаз тур веси гьа им тир жал?» За герек авачир и фикирар тадиз зи кьилляй акьуд хьувуна.

Стамбулда зун Агьмед Эфенди лугьудай лап савадлу са кьуьзуь касдихь галаз таниш хьана. Хьуьтуьл кьилихдин, рикл михьи, регьимлу и касди

экуьнлай няналди каплар ийидай ва идалди вич Мегьамед пайгьамбардиз са тлимил хьайитлани мукьва ийиз алахьдай. Мегьамед пайгьамбардин твар кьурла адан вилер накьварай ацлудай. Ихьтин ачух суьгьбет динэгьлийрин арада сифте яз гьалтзавай. Ада завай зун гьинай ятла, вучиз атанвайди ятла, вуч метлеб авайди ятла, гьи миллет ятла ва гьи диндиз кьуллугьзаватла садрани хабар кьунач. Амма за адас садра зун Стамбулдиз атанвай мугьман я, заз ина гьихьтин хьайитлани са кваллах жагьуриз ва Турциядин гражданвал кьабулиз кланзава лагьайла адас гзаф хвеши хьанай. За Агьмед Эфендидиз гьакл зун етим тирди, захь са жуьредин мукьва-кьилиярни авачирди ва заз ислам кьабулна Кьурьан чириз кланзавайди лагьанай.

Агьмед Эфендиди и гафар хушвилелди кьабулна ва лагьана: «Са жерге себебралди чун вав гьуьрметдивди эгечлун лазим я. Сад лагьайди, вун мусурман я, вири мусурманар стхаяр я; кьвед лагьайди, вун мугьман я. Чи пайгьамбарди лугьузвайвал, мугьмандиз гьуьрмет авун лазим я; пуд лагьайди, ваз савадлу жез кланзава, исламди ихьтин инсан хушвилелди кьабулзавайди я. Кьурьанда кхьенва хьи, чирвилерихь чалишмиш жезвай инсан Аллагьдиз кланибурун жергеда жеда».

Икел регьимлу и кьуьзуь касдин ихтибардиз гьахьиз хьунал зун гзаф шад тир ва мягьтелни хьанвай. За закди фикирна, хашперес дин гвай касди ихьтин кьайгьусузвилиз гьич рехь гудачир.

За Агьмед Эфендидиз лагьана: «Заз Кьурьан чириз

ИСЛАМДИН ТАРИХДИН ЧИНАР

кланзава». И карда лап шад хъана ва и квалалах чна санал башла-мишна.

Къве йисуз Стамбулда яшам-миш хъайдалай гуьгуьниз, зун Лондонда авай зи члехи эмирдалди ватандиз хъфена. Агъмед Эфендидиз зун Стамбулда амукъна кланзавай.

Амма завай хъфин тавуна жезвачир. За ина тухвай квалахдин гъакъиндай руководстводин вилик гъахъ-гъисаб авун лазим тир. Зун сагърай лугъуз Агъмед Эфендиндин патав фейила адан вилер накъварив ацлана ва лагъана: «Аллагъ ви патал хъуй зи хва. Эгер вун са мус ятлани и ватандиз хтайтла, зи сурал са дуьз дуьа клела». И гафари заз лап таъсир авуна, завайни накъвар хуьз хъанач, амма за зи хиве авай буржи кылиз акъудун лазим тир.

Колонийрин рекъай министрстводи махсус тапшуругъар гана мусурманрин уьлквейриз рекъе тур шпионрикай Лондондиз ругуд кас элкъвена хтана. Къуд кас жуьреба-жуьре себебралди фейи чкайра амукъна.

Чна тухвай квалахрихъ яб акалун патал министр вич кыле авай махсус комиссия тешкилна. Зи гъахъ-гъисабда за къейд авуна хъи, туьрк ва араб члаларал, Къуръан ва шариятдин законар лап хъсандиз чирнава. Амма Османский империяда тлал алай зайиф чкаяр завай лазим тирвал чириз тахъанвайди за хиве къуна.

Министерстводин секретарди къейд авурвал: «На ви квалахда тайин тир агалкъунар къазанмишдайдал шак алач. Гила хъфейла чна ви вилик тамамардай къве месэла эцигзава. Сад лагъайди – исламдин диндин идеологияда зайиф чкаяр гъибур ятла чирун. Къвед лагъайди – ислам къенепатай хун патал алахъун. И кар вуна ваз куьмекчяр чкайрилай жагъура. Эгер и везифа вавай кылиз акъудиз хъайитла, вун министрстводин лап виниз тир наградайриз лайихлу жеда».

Са тлмил вахтарилай заз Иракдиз финин буйругъ гана. Зун Иракдин Баср шегъердиз атана. Инин агъалияр суннитарни шиитар я, гъатда хашпересарни ава. Пайгъамбардин ва санлай исламдин гъакъиндай абурун фикирар сад туширди заз ина чир хъана.

Мегъамедан пайгъамбарвиликай исламдин гъаф ктабра гегъеншдиз къенвай ва субутдай делиларни ава. Ихътин ктабрикай сад Къуръан я. Къуръан эхирдал къван лап дикъетдив клелна. Са шакни авач хъи, Къуръан диб авай, фикирралди девлетлу ва гъар са жигъетдай акъуллу ктаб я. Вичин манадин жигъетдай ам Тавратдилайни (Тора) Инжилдилай (Евангелия) гъаф вине ава. Къуръанда кар алай къайдаяр, къилихар, марифатдинни къанажагъдин месэляяр гегъеншдиз къалурнава. Амма ина заз гереки маса затл я: я клелиз. я къыз тийижир Мегъамед пайгъамбардилай мусурманриз ихътин акъуллу ктаб яратмишиз гъикл алакъна? Им адан пайгъамбарвал субутзавай са делил яни?

И суалдиз гудай жавабдихъ зун виринра – Лондандани, Турциядани къекъвена, Турцияда имам Агъмед Эфендиндин мискинда авай члавуз зун гъаф месэлайрин гъавурда гъатнавай. Жув вуж ятла чир хъуникай кичлевилляй а члавуз завай адахъ галаз ачухдиз суьгъбет ийиз хъаначир. Зун клевелай инанмиш тир хъи, Мегъамед пайгъамбар бажарагълу, акъуллу ва вичиз тай авачир хътин фагъумлу инсан тир. Амма (зун хашперес тирвилляй я жеда) адан пайгъамбарвал за шаклувилик кутазвай.

Суннитри тестикъарзавайвал, пайгъамбар къейдалай гуьгуьниз гъакъикъатда халифар сифте Абу Бакар, ахпа

Омар, Осман ва Али хъана. Сифтегъан пуд халифади пайгъамбарди башламишай квалах ян тагана давамар хъувуна.

Зидвилер вири динра авайди я, гъа жергедай яз хашперес диндани. Амма зидвилер къенин йикъаралди давам хъунин гъавурда зун акъазвач. Абу Бакар, Омар, Осман, Али фадлай амач, чун гилани абурун фикиррихъ галаз шерик я.

КЪЕИД: суннитар мистер Хамферан фикирдихъ галаз рази туш, вучиз лагъайтла, ада дин илимдихъ галаз акадарзава. Мусурманри динда дегишвилер твазвайди туш, абуру Къуръандин истемешунар кыле тухузвайди я. Динда дегишвилер тун хашпересриз хас квалах я.

Мистер Хамфер Иракдиз ракъурдалди министрстводин секретарди адаз лагъанай: «Ваз са кар чир хъухъ, Хамфер инсанрин арада зидвилер абур Аллагъди халкъ авурдалай инихъ авайди я ва Иисус Христос чилел хуькведалди абур амукъни ийидайди я. Зидвилер миллетрин, халкъарин, тайифайрин ва динрин арадани жедайди я. Гъаниз тамашна ви кылин везифа Иракдиз фена, мусурманрин арада авай зидвилер ва наразивилер чируникай ва министрство бес къадар малуматралди таъминаруникай ибарат я».

Чавай, англичанривай, чи колонайра бунтар, ягъунар тешкил тавунмаз архайинвал ийиз жедач. Гъикл жеда къван, чун тлмил, чи колонаяр гъаф хъайила. Турцияни Ирак чпин агъалийрив зайифариз турла, ахпа абур тамамвилелди муьтлуьгъарун регъят я.

(Эхир къведай нумрада).

Дуьньядилаи цлар илитна

КАРТУФАР ТИМИЛ НЕЗВА

РОССИЯНВИЙРИ саки 40 йисан вахтунда картуфар ишлемишун кьве сеферда тимиларнава. Росстатдин ахтармишунрал асаслу яз, идакай «Новости» РИА-ди хабар гузва.

Ведомстводин делиралди, 1980-йисуз уьлкведин агалийри йисан кьене са касдин кьилиз 117 килограмм картуфар тлуьниз ишлемишна, 2018-йисуз и рекъем 59-дал кьван агъуз аватна. Гьа са вахтунда незвай емишрин, майвайрин кьадар кьве сеферда хаж ханва-35 килограммдилаи 74 килограммдал кьван. Салан майваяр, як, балугъ гзаф незва. Фу, макаронар, чахар, шекер, тлунутлар тлуьниз ишлемишунин кьадарни агъуз аватнава. Некледин продуктар тимил ишлемишуну иллаки кьалабулух кутазва- 390 килограммдал кьван агъуз аватнава.

Агентстводи хабарар кьур дутурри гьисабзавайвал, продуктар ишлемишунин жигъетдай арадал атанвай дегишвилер, советрин вахтарив гекьгайла, - неинки абур маса кьачудай мумкинвал хьунихъ, гьакI россиянвири гзафни-гзаф сагълам уьмуьрдин кьайдадал амал авунихъ галазни алакьалу я. Духтур Е. Александровадин фикирдалди, картуфрикайни факай менфят кьачун адет ханвай кар ятлани, урусар герек тир терефдихъди вилик физва.

ДУСТВАЛ ТЕКЛИФНА

ПАРИЖДИЗ и кар США-дин президент Д.Трампа ийидалди вилик Москвадихъ галаз алакьаяр хьсанарун менфятлу я. «Lenta.ru» чешмедин хабар гузвайвал, ихътин фикир Франциядин кьецепатан крарин виликан министр Ю.Ведрина раижна.

Ада Франциядин гьукум виликамаз хабардар авурвал, Аме-

рикадин регьбер мад сеферда хьа хьувуртIа, ада цийи кьилелай Россиядихъ галаз алакьаяр хьсанарунин серенжемар кьиле тухуда ва Европадин итижриз фикир гудач. Ада рикел хкана хьи, Франциядин президент Э.Макронан макьсад Россия цийи кьилелай Европадихъ галаз алакьаламишуникай ибарат я. ИкI, виликан сиясатчидин гафарай, сад-садахъ галаз кьан тийизвай, Москвадиз Пекиндихъ «хуртI гайи» Рагьаклидай патан сиясат Парижди тухьклуьр хьувун лазим я.

Ада Россиядини Францияди военный, ядерный, космический ва рекъемрин хилера, экономика хьунин, гьакIни терроризмдиз акси женг тухунин кардани алакьада аваз кьвалахунин важиблувал, уьлкведин гьалар гуьнгьуна хтунин чарасузвал кьейдна.

Июндиз Осакада кьиле феи саммитдин вахтунда Макрона Россиядин регьбердиз урус чIалал салам гана. Россиядин регьберди Макроназ Гьалибвили суварин 75 йисан юбилейдин гурлу марекатра иштиракун теклифна. АтIада Россиядиз атун хиве кьуна.

БЕНЗИН ГЬИКЪВАН ГЬАЛТЗАВА?

РОССИЯДИН муькуь субъектин агалийрилай тафаватлу яз, чпин юкьван мажибдихъ АИ-92 маркадин бензин гзаф маса кьачуз жедай регионрин тIварар малумарнава. Идакай «Новости» РИА-ди хабар гузва.

Рейтингдин сад лагъай чкадал Ямало- Ненецкий автономный округ ала (вацра 2080 литр бензин), кьвед лагъай чкадал- Москва (1798 литр.), пуд лагъай чкадал- Ненецкий автономный округ (1609 литр).

Юкьван гьисабдалди, Россияда халкьдывай гьар са касдин кьилиз АИ-92 маркадин бензин 926 литр кьачуз жезва, гьа са вахтунда уьлкведин 68 регионда и дережадивни агакьзавач. Виридалайни тимил бензин Кеферпатан

Кавказдин республикайрин агалийрал гьалтзава. Дагъустан патал а рекъем 514 литр я, Карачаево- Черкесия -520 литр, Кабардино-Балкария- 525 литр.

Кьейдзавайвал, мажибдихъ кьачуз жедай бензиндин кьадар регионра агалийри кьачузвай мажибдин юкьван кьадар, анра бензиндин кьиметар фикирда кьуна, тайинарнава.

Июлдиз малум хьайивал, са мажибдихъ виридалайни гзаф бензин кьачудай мумкинвал (2,9 агъур литр) Люксембургдин агалийрихъ ава, виридалайни тимил кьачудай мумкинвал-Украинадин агалийрихъ (279 литр). Рейтингда Россия 16-чкадал хьана (927 литр), Италиядинни Эстониядин юкьва.

КЪАДАГЪА ИЙИЗ КIАНЗАВА

РОССИЯДИН просвещенидин министерстводи регионрин министерствойриз школайра мобильный телефонар ишлемишунин кардал сергьят эцигуниз талукъ месэладиз килигун теклифнава. Идакай ведомстводин сайтда хабар ганва.

Теклифда кьейднавайвал, яргьалди смартфоникай менфят кьачуни, гьакIни абур школада ишлемишуну аялдин психикадиз пис таъсир авун, секинсузвал кутун ва ахвар чIурун мумкин я; рикел аламукьунин, дикъетлувили ериярни зайиф хьунин хаталувал ава.

Мумкинвилериз килигна, министрстводи школайриз тарсарин вахтунда гаджетар хуьдай чка чара авун ва ученикар алакьадиз экъечIдай кьайдаяр диде-бубайрихъ галаз меслятун теклифна.

Кьейдзавайвал, хабарар кьунин серенжем кьиле тухвайла, школайра мобильный телефонар ишлемишунал сергьят эцигунин месэладин тереф ученикарин-61, диде-бубайрин-89, малимрин 90 процентди хвена.

ВНИМАНИЕ!

Потенциально опасный карантинный вредитель платана - платановый клоп-кружевница

Платан один из основных пород для озеленения городов Дагестана. Растение отличается огромной привлекательной кроной деревьев, имеет большой листовой аппарат для фотосинтеза и способность выдерживать загазованность и шумовое загрязнение. Однако, как и все растения, платан привлекателен и для многих насекомых вредителей. В Республике Дагестан, по данным мониторинга, на платане вредят комплекс вредителей не имеющие карантинное значение (в основном некарантинные виды цикадок).

В последнее время, на Европейском континенте, на платане появился новый инвазивный вид насекомого платановый клоп-кружевница (*Corythucha ciliata* Say), которое сильно вредит деревьям.

Вредитель относится к семейству клопов-кружевниц (Heteroptera, Tingidae). Вид мелкий, клоп длиной 3,3–3,7 мм, благодаря ажурной ячеистой структуре надкрылий и покровов переднеспинки внешне, но не таксономически, сходен с грушевой кружевницей.

Этот специализированный фитофаг платана был завезен в Европу из Северной Америки в середине 60-х годов прошлого века, возможно, с посадочным материалом. Благоприятные климатические условия и отсутствие естественных врагов способствовали широкому расселению платановой коритухи на Европейском континенте при помощи двух основных факторов - ветра и транспорта.

Ареал вида охватывает большую часть территории Южной и Средней Европы.

Развивается с высокой численностью, повреждает от 50 до 100% листьев платана, вредит и имаго, и личинки высасывая клеточный сок из листьев растения.

Клопы локализуются на нижней стороне листьев, часто вблизи жилок. Одним из основных признаков заселения дерева клопом кружевницей является

появление на листьях в массе белесых пятен, а в дальнейшем пожелтение (хлороз) листьев. Первые признаки хлороза заметны уже в начале лета. Пятна начинают появляться обычно вблизи крупных жилок листовой пластинки. При высокой численности личинок клопа, более 10 особей на лист, происходит усыхание листьев. В результате сильных повреж-

дений листья начинают буреть и опадать уже с середины лета, т.е. наблюдается преждевременная дефолиация. Важным признаком присутствия кружевницы является обилие на нижней стороне листа мелких экскрементов черного цвета. Листовая пластинка при этом выглядит испещренной черными точками.

Распространяется с посадочным материалом и другими неокоренными лесоматериалами данных растений, а также с различными грузами и транспортными средствами

Руководителям горзеленхозов, всем владельцам подкарантинных объектов, на территории которых растет растение платан, проводить систематические обследования с целью своевременного выявления опасного карантинного вредителя.

В случае выявления подозрительного объекта, доставлять образцы для идентификации вида специалистам Дагестанского филиала ФГБУ ВНИИКР (г. Махачкала, ул. Белинского №10), или в

Управление Россельхознадзора по РД (г. Махачкала, ул. Титова №3), а также необходимо немедленно сообщить в Управление Россельхознадзора по Республике Дагестан по телефону горячей линии 8(8722) 780304

Управление Россельхознадзора по Республике Дагестан, отдел внутреннего карантина растений

АЯЛАР ПАТАЛ

РУФУН ЦІАЙ

АКЪАХНА клек жугъунал,
гъарайна лап хушунал:

-Заз мержан са жагъана, килиг вири атана.

-Квез килигда шуъшедин, -
кици тхверна рахшанддин. -
Тиртла ам еке клараб, масад же-
дай зи жаваб.

Вечрез атана хъуруьн:

-Жагъана затлар ширин.
Гъатнайтла са киле цуьк, ксудай
зун секин яз рикі.

-Къа! Къа! Къа! - гъарайна
къазра. - Акъуллу хъанва пара.
Мержан, клараб ва гъакі цуьк-
буш тахъуй гъа тлуьна рикі. Ични
чуьхвер, къацу векъ недай за акъ-
атдалди гъекъ. Михъи, къайи бу-
лахар, жагъайди я бахтавар!

Уьрдегизни атанач къарай,
авуна адет хъанвайвал гъарай,
ийиз тарифар вичелай:

-Незмайди туш шурвар,

язав за кабабар. Зун къекъве-
на накъ хула, шар-пепе авай
пара. Еке са къиб къуна за,
келелай тир вич таза.

Такабурлу гъундуьшка, гъи-
сабзавай вич яз агъа, экъечізава
майдандиз, яр къекъифна гар-
дандиз:

-Вуж я небгет ахмакъар, ий-
извайбур дамахар? Нез жеч кве-
вай мержанар, як алачир
кларабар. Цуькі аквад квез ахва-
рай. Рахух тун куьн цицеркай,
багъда авай кеферкай.

Мягътел хъана шемплини
ван хъайила къуру суьгъбетар,
авуна лап туьгъметар:

-Гъикъван хъурай руфун
цай, садан недач а куь пай. Ве-
гъейла квез са кур твар, амукъ-
дач квехъ къайгъуар.

Фикрет ГЪАЖИЕВ.

КЪАРАВИЛИ

КЪАРИБАДЕ ахтар-
мишун патал духтурдин
патав къвезва. Духтурди
ам дикъетдалди ахтарми-
шайдалай къулухъ лугъуз-
ва:

-Ви рикі са къадар зай-
иф я. Ваз вуч аватла чидан-
ни, квализ гъелелиг гура-
рай хъфимир.

Къарибаде са вацралай
духтурдин патав хквезва.
Духтурди ам ахтармиш
хъувуна лугъузва:

-Гъакі ман! Рикі мягъкем
хъанва, гила вавай квализ
гурарай хъфейтлани жеда.

-Гъакі ман,- тикрарна
къарибадеди. -Тахъайтла
марфадин турбадай хкаж
жез пенжердиз гъахъдай
къван бизар хъанвай!.

КВЕЗ ВАН ХЪАНАТИА...

Нобелан премияр

ШВЕЦИЯДИН инженер-
химик, изобретатель ва
промышленник Альфред
Бернхард Нобелан весидихъ
галаз къадайвал, вич къейила
тур Швециядин 31 миллион
кронди Нобелан фонд
тешкилна. И пул акцияра,
облигацияра ва заемра эцигна.
Къвезвай пулни гъар йисуз
барабар вад чкадал пайзава ва
1901-йисалай инихъ физикадин,
химиядин, физиологиядин ва я
медицинадин, литературадин
хилерай, гъакі ислягъвал
мягъкемарунин рекъай

къвалахдай Нобелан премияр яз
гузва.

Нобелан премия Альфред
Нобелан шикил алай къизилдин
медалдикай, дипломдикай ва
пулунин къадар къалурнавай
чекиникай (къадар Нобелан
фондунин къазанжийрилай
аслу я) ибарат я. 1960-1970-
йисара адан къадарди 30-далай
70 агъзур доллардалкъван
тешкилзавай, 2005-йисуз
Нобелан премиядин къадар 10
миллион Швециядин крондиз
(1,2 миллион доллар) барабар
хъана.

Магъарамдхуруьн къвед
лагъай нумрадин СОШ-дин 11-
класс кустягъайдан гъакъиндай
2018- лагъай йисуз Раджабов
Рамидиназ гайи
00518001624467- нумрадин ат-
тестат квахъуниз килигна
къуватда амачирди яз гъиса-
бин.

Республикадин Магъарамд-
хуьре авай махсус школа-ин-
тернатдин коллективди ана яр-
гъал йисара къвалахай малим
Абдуллаева Галина
рагъметдиз финихъ галаз
алакъалу яз хва Тимураз ва
амай вири мукъва-къилийриз
дериндай хажалат
члугуналди, башсагълугъвал гуз-
ва.

Къилин редактор
А.А. ИСМАИЛОВ.

Учредитель: Администрация муниципального района «Магарамкентский район».

Адрес: 368780. РД, Магъарамдхуруьн район, Магъарамдхуьр, Гагаринан куьче, 2.

Редакциядин адрес:
368780. РД, Магъарамд-
хуруьн район, Магъа-
рамдхуьр, Ленинан куьче.

Газета «Самурдин сес» (Голос Самура)
зарегистрирована Региональным
управлением Комитета РФ по печати в РД.

Газетдин регистрациядин нумра- Д 0174

Газет гъафтеда садра
акъатзава.

Чап ийиз вахкудай вахт - 16.00.
Чапун патал къул члугуна- 15.00.

Газет ООО «Самур» типографияда гъазурна
ва гъана чапна. Типографиядин ва
издателдин адрес: 368780. РД,
Магъарамдхуруьн район, Магъарамдхуьр,
Ленинан куьче. Лезги члал.
Индекс 63340. Тираж 1400
Заказ № 34.

Телефонар: редактор- 25-1-37, жавабдар секретарь - 25-1-39,
бухгалтер-25-9-69.

6+